

Izhaja vsak
mesec na
2 polah in
velja za vse
leto 4 gl.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Uredništvo
in upravnništvo
nahajata se v
Frančiskan-
skih ulicah,
št. 16.

Slovenščina in c. kr. sodnije.

Ko smo začetkom majnika t. l. dobili ukaz pravosodnega ministra na prezidij graške nadsodnije ddo. 18. aprila 1881, štev. 20513 v roke, nadjali smo se, da bo nastopila milejša doba za naš materni jezik. Upali smo, da se bodo tisti c. kr. uradniki, ki so do tedaj trdovratno odbili vsako slovensko ulogo, rekše, da ni sestavljena v deželi navadnem uradnem jeziku, odslej natančno ravnali po Pražakovem ukazu, a varali smo se v marsikaterem obziru. Resnica je, kar ne moremo in tudi nečemo tajiti, da je Pražakov ukaz na nekatere naše uradnike vsaj toliko uplival, da sedaj skoraj brezizjemno sprejemajo slovenske uloge. S tem pa še ni vse storjeno. Kaj je dosegel naš narod s tem, da se uloge sestavljene v slovenskem jeziku sprejemajo pri c. kr. sodnijah, ako se pa vendar le pri nekaterih c. kr. sodnijah rešujejo v nemškem jeziku? S tem smo zopet popolnoma pri starem ostali! Stranka sicer popolnoma dobro ve, kaj obsega slovenska uloga. A da zve, kako jo je c. kr. sodnija rešila, mora iti od Poncija do Pilata, da jej vsaj površno raztolmači nemški odlok. S takim postopanjem mi nikakor ne moremo biti zadovoljni. Najnavadnejše odloke, najbolj priproste sodbe izdajajo nekatere c. kr. sodnije vkljub Pražakovej naredbi v nemškem, našemu kmetu nerazumljivem jeziku. Kje tiči uzrok? Nekatere osebe trdé, da to ni tako lahko, na jedenkrat kakor deus ex machina uradovati slovenski. Tega tudi mi ne zahtevamo. Vsak začetek je težak, to vemo tudi mi dobro, a začeti je treba jedenkrat in treba bo tudi začeti, z odlašanjem in le z odlašanjem tudi naši uradniki ne bodo ničesar dosegli. Prašamo pa take uradnike, kako so pa hrvaški uradniki začeli uredovati po hrvaško, ko jim je vlada ukazala, da morajo od tega in tega dne uradovati hrvaško? In vendar, kako lepo se sedaj glasi uradna hrvaščina! — Drugi zopet trdé, da jim manjka pri-

pomočkov za slovensko uradovanje. Tudi ta izgovor je prazen. Od l. 1849 že izhaja državni zakonik v slovenskem jeziku. L. 1850 izdal je znani slovenski pisatelj g. Ivan Navratil slovensko slovnico za take uradnike, ki niso vešči slovenščine. Napis se jej glasi: „Kurzgefasste sprachlehre mit einer möglichst vollständigen rechtschreibung der slovenischen sprache nebst einem practischen anhang enthaltend mehrere vorladungen für zeugen und ange-schuldigte, protokollsköpfe, dann fragen und antworten, urtheile u. s. w. in slovenischer und deutscher sprache, endlich ein deutsch-slov. und slov.-deutsches verzeichniss der nothwendigsten kunstausrücke aus der str. p. o. vorzüglich für gerichtsbeamte. Laibach 1850.“ Pisatelj je mislil, da bo s tem delom uradnikom zelo ustregel. No le poprašajmo ga, kako je spečal to knjigo; pohvalil se gotovo ne bode. Nekateri uradniki branijo se z vsemi močmi proti slovenskemu uradovanju med temi celo nekateri kot narodnjaki znani možje. Na kratko: tem ljudem manjka dobre volje in vztrajnosti. Občni državljanski zakonik, kazenski postopnik, zemlje-knjižni zakon itd. prevedeni so že zdavnej v slovenščino. L. 1862 izdal je vrli boritelj slovenski dr. Razlag I. zvezek „Slov. Pravnika“ („Slov. Pravnik“ t. j. kratki povzetki postav in obrazci ali izgledi. Zvezek I. V Gradcu 1862.) ter mu dodal kratko terminologijo. V Razlagovem Pravniku (1870, 1871, 1872) najdemo mnogo jako dobrega in rabljivega gradiva, med drugim tudi obrazce za zemlje-knjižne zadeve, katerih pa nekateri uradniki rabiti nečejo, ker se jim sploh ne ljubi uradovati slovenski. Ponosni moremo biti na to našo juridično literaturo, ki je vzrasla v času, za Slovenstvo najbolj neugodnem. Resnica je, da pogrešamo slov. civilne pravde. A za Boga svetega! kdo se naj loti tega dela, ko se naši uradniki tako mlačno obnašajo proti vsacemu tacemu podvzetju. Ali ni ironija, da se je doslej oglasilo komaj 150 naročnikov na izdajo novega drž. zakonika? Ko bi bili naši uradniki bolj navdušeni, storilo bi se lahko mnogo na tem polji. Vsaj vidimo koliko podpore dobiva „Slov. Pravnik!“ Pripomočkov imamo tedaj dovolj, le rabiti jih moramo in slovensko uradovati ne bo tako težko! Vemo pa tudi, da imajo nekateri še vedno paničen strah pred Waserjem. Ta strah pa je tako velik, da se nekateri sodniki celo ne upajo vseh potrebnih slov. formularov naročiti. In še to zanimivo nedoslednost zapazili smo pri neki sodnji na Slovenskem. Slovenske uloge

advokatov rešujejo se slovenski, a uloge prostega naroda navadno v nemškem jeziku. Naš narod je potrpežljiv — dotična stranka se gotovo ne bode pritožila zastran nemškega odloka, advokat pa se bi morebiti vendar le pritožil na višjo instanco. Tako kalkulirajo. Ako se mogó uloge advokatov rešiti slovenski, zakaj bi se ne mogle uloge strank? — Ako pa tudi iz narodnega stališča popolnoma to nezakonitost abstrahiramo, nikakor pa ne moremo prezreti slabih nasledkov, katere prouzroči nemško uradovanje našemu kmetu. Kolikokrat ne pride stranka ob pravem času k obravnavi, ker ne razume nemškega odloka, ter je kontumacirana ali pa zapade v denarno kazen! Čestokrat se zgodi, da zamudi stranka obrok, določen po sodnem redu, ter ima materijalno škodo in to le zaradi malomarnosti nekaterih uradnikov. Zemljo-knjižni odloki, ki so tako važni, sestavljeni so po večjem v nemškem jeziku, akopram bi našim uradnikom ne prizadevalo mnogo truda take odloke pisati slovenski, ker imajo izvrstne zemlje-knjižne obrazce v Razlagovem Pravniku.

Spregovoriti moramo še nekoliko o slovenskih formularih ali obrazcih, ki se nahajajo pri nekaterih naših sodnijah. Jako dvomimo, da so te formulare preveli juristi v slovenščino. Jezik v njih je jako slab in sem ter tja celo ne umljiv. Prevod je poln pogrškov. — Zakaj se tak posel ne izroči izvežbanemu juristu, ki je ob jednom popolnoma slovenščini kos?

Konečno naj omenimo, da ni namen teh vrstic koga žaliti ali pikati, ampak jedino le ta, da se odpravijo te nedostatnosti in nezakonitosti pri nekaterih naših sodnijah. Čas je že, da propade mnenje, da slovenščina ni sposobna za uradovanje! — k.

O rabi slovenščine pri sodnijah na Kranjskem.

V pravnici reči Franja R. proti Marku in Anni B. pcto 17 gld. 55 kr. a. v. je c. kr. okr. sodnija v M. 16. avgusta l. l. št. 9012 razsodila, da tožena nista dolžna plačati tožniku 17 gld 55 kr. itd.

Tožba in razpravni zapisnik sta bila zapisana izključljivo v slovenskem jeziku; ravno tako tudi razsodba, katera se je, ker